

บันทึก

เรื่อง การจัดตั้งโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕
กรณีสถาบันเกอเธ่ กรุงเทพฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีหนังสือที่ ศธ ๑๐๐๙/๒๑๔๒๕ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้มีความเห็นว่าสถาบันเกอเธ่เยอรมันซึ่งดำเนินการสอนภาษาเยอรมันให้แก่บุคคลทั่วไปภายใต้การดำเนินการของสถานเอกอัครราชทูตเยอรมันจะดำเนินการอยู่ในขอบข่ายที่ต้องดำเนินการขอจัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกชนหรือไม่ สถานเอกอัครราชทูตเยอรมันประจำประเทศไทยมีหนังสือแจ้งว่าสถาบันดังกล่าวอยู่ในความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วยความร่วมมือทางวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจึงได้มีหนังสือถามไปยังกองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ว่าควรพิจารณาเป็นอย่างไร เนื่องจากเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หน่วยงานดังกล่าวได้ให้ความเห็นว่า การเปิดทำการสอนภาษาเยอรมันจะอยู่ในขอบข่ายความหมายของคำว่า “โรงเรียน” ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ แต่ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ จึงขอหารือมายังคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบกับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน) และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมยุโรป ๑) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานะของสถาบันเกอเธ่กรุงเทพฯ และสถานะของเจ้าหน้าที่ประจำสถาบันฯ ว่า สถาบันเกอเธ่ กรุงเทพฯ ได้จัดตั้งขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ.๒๕๐๓) และเมื่อประเทศไทยกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้ลงนามความตกลงทางวัฒนธรรมต่อกันเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๖ แล้ว สถาบันนี้ก็เป็นสถาบันวัฒนธรรมตามข้อ ๒^๑ ของ

๑ข้อ ๒ (๑) ภายในขอบเขตของกฎหมายและข้อบังคับ และตามเงื่อนไขที่จะตกลงร่วมกัน ภาศิผู้ทำสัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะพยายามอนุญาตให้มีการจัดตั้งสถาบันวัฒนธรรมของภาคอีกฝ่ายหนึ่ง และจะอำนวยความสะดวกและส่งเสริมกิจกรรมของสถาบันดังกล่าวเท่าที่จะกระทำได้

(๒) “สถาบันวัฒนธรรม” ตามที่ปรากฏอยู่ใน (๑) ของข้อนี้หมายถึงเฉพาะถึงสถาบันในด้าน

- ภาษา วิทยาศาสตร์ ดนตรี ศิลปะทางทัศนการและการแสดง และกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะทางวัฒนธรรม
- กีฬาและพลศึกษา

ความตกลงดังกล่าว การดำเนินการของสถาบันฯ ในประเทศไทยอยู่ภายใต้การอำนวยความสะดวกและคำสั่งของสำนักงานใหญ่ที่เมืองมิวนิค สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน โดยการปฏิบัติงานกระทำในนามของรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันเพื่อดำเนินการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม รวมทั้งการให้ทุนสอนภาษาเยอรมัน สถาบันฯ ได้จดทะเบียนในรูปของสมาคมตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน โดยได้รับงบประมาณค่าใช้จ่ายจากเงินบริจาคของสาธารณชนเจ้าหน้าที่ประจำสถาบันฯ ได้รับการพิจารณาจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันให้ถือหนังสือเดินทางราชการ แต่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวและครอบครัวไม่ได้รับเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันทางการทูต แต่เพียงได้รับการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าออก การดำเนินกิจกรรม และการพำนักอยู่ในประเทศไทยตามความตกลงทางวัฒนธรรมฯ

นอกจากนี้ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศได้ชี้แจงว่า หลักสูตรภาษาเยอรมันที่สถาบันเกอเธ่ กรุงเทพฯ ดำเนินการสอนมีอยู่ด้วยกันประมาณ ๑๖๐ หลักสูตรมีบุคคลทั่วไปรับการศึกษาภาษาเยอรมันที่สถาบันแห่งนี้ประมาณ ๓,๓๑๙ คน สถาบันฯ ให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือทางด้านการเรียนและการสอนภาษาเยอรมันแก่โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในประเทศไทย และยังให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือทางด้านการเรียนและการสอนภาษาเยอรมันในประเทศแถบเอเชียเช่น ลาว พม่า เวียดนาม อีกด้วย นอกจากการเปิดสอนภาษาเยอรมันและการให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือทางด้านการเรียนและการสอนภาษาเยอรมันดังกล่าวแล้ว สถาบันฯ ยังมีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ อีก เช่น การจัดการแสดงดนตรีคลาสสิก การฉายภาพยนตร์ การจัดนิทรรศการศิลปะ และยังมีห้องสมุดที่มีหนังสืออ้างอิงอยู่พอสมควร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) พิจารณาแล้วเห็นว่าสถาบันเกอเธ่ กรุงเทพฯ ซึ่งอยู่ในความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วยความร่วมมือทางวัฒนธรรมมีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมหลายประการ เช่น ภาษา ดนตรี ศิลปะทางทัศนภาพและการแสดง และห้องสมุด เป็นต้น และได้ให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือทางด้านการเรียนและการสอนภาษาเยอรมันแก่โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยในรูปของทุนอบรม ทุนดูงาน อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การเรียนและการสอนภาษาเยอรมันด้วย สำหรับการสอนภาษาเยอรมันซึ่งเป็นกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมกิจกรรมหนึ่งที่สถาบันฯ ได้จัดให้มีขึ้นแก่บุคคลทั่วไปนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) พิจารณาแล้ว เห็นว่า การจัดให้มีการสอนภาษาเยอรมันดังกล่าวเป็นการสอนระดับต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีและมีผู้รับการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ทุกพลัดรวมกันเกินเจ็ดคนขึ้นไป จึงอยู่ในความหมายของคำว่า

- กิจกรรมเยาวชน
- ห้องสมุด

(๓) ภายใต้กฎหมายและข้อบังคับ ภาควิชาสัญญาจะอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ของสถาบันดังกล่าวและครอบครัว สำหรับการเดินทางเข้าและออก การดำเนินกิจกรรมและการพำนักอยู่ เท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่อันควรของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวและครอบครัวในประเทศเจ้าภาพ

“โรงเรียน” ตามมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ สถาบันฯในส่วนที่ดำเนินการสอนภาษาเยอรมันจึงเป็น “โรงเรียน” ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน และไม่อยู่ในข้อยกเว้นการใช้บังคับตามมาตรา ๕^๓ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน และเมื่อข้อ ๒ (๑)^๔ ของความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วยความร่วมมือทางวัฒนธรรมกำหนดว่า “ภายในขอบเขตของกฎหมายและข้อบังคับ และตามเงื่อนไขที่จะตกลงร่วมกัน ภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายหนึ่งใดจะพยายามอนุญาตให้มีการจัดตั้งสถาบันวัฒนธรรมของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ...” ประกอบกับข้อ ๕^๕ ของความตกลงดังกล่าวก็กำหนดด้วยว่า “ภาคีผู้ทำสัญญาทั้งสองฝ่ายจะพยายามส่งเสริมการศึกษาด้านภาษาวัฒนธรรม และวรรณคดีของอีกประเทศหนึ่ง โดยวิธีทางใดที่เห็นว่าเหมาะสมในการร่วมมือ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและข้อบังคับ” ดังนั้น สถาบันฯในส่วนที่ดำเนินการสอนภาษาเยอรมันจึงอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ และต้องขออนุญาตจัดตั้งเป็นโรงเรียนตามมาตรา ๑๘^๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

อนึ่ง เนื่องจากสถาบันเกอเธ่ กรุงเทพฯ เป็นสถาบันที่ก่อตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วยความ

^๒มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“โรงเรียน” หมายความว่า โรงเรียนเอกชน อันได้แก่สถานศึกษาหรือสถานที่ที่บุคคลจัดการให้การศึกษาในระดับต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีแก่นักเรียนทุกพลัดรวมกันเกินเจ็ดคนขึ้นไป

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) สถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานครหรือราชการส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้น

(๒) สถานศึกษาที่ได้สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงาน หรือองค์การของรัฐจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาเฉพาะอย่างตามความต้องการของกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานหรือองค์การของรัฐนั้น

(๓) สถานศึกษาที่คณะสงฆ์จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย

(๔) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

“โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

“ข้อ ๕ ภาคีผู้ทำสัญญาทั้งสองฝ่ายจะพยายามส่งเสริมการศึกษาด้านภาษาวัฒนธรรม และวรรณคดีของอีกประเทศหนึ่ง โดยวิธีทางใดที่เห็นว่าเหมาะสมในการร่วมมือ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและข้อบังคับ

^๖มาตรา ๑๘ ห้ามบุคคลใดจัดตั้งโรงเรียน เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนจากผู้อนุญาต

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

โรงเรียนใดจะจัดให้มีการสอนประเภทใดหรือระดับใด และจะรับนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนได้มีจำนวนเท่าใด ให้เป็นไปตามที่ระบุในใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

ร่วมมือทางวัฒนธรรม และการปฏิบัติงานของสถาบันฯก็กระทำในนามของรัฐบาลสหพันธ์
สาธารณรัฐเยอรมัน คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๔) จึงเห็นว่า การ
ดำเนินการเพื่อให้สถาบันฯในส่วนที่สอนภาษาเยอรมันจัดตั้งเป็น “โรงเรียน” ตามพระราชบัญญัติ
โรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ นั้น กระทรวงศึกษาธิการควรหารือกระทรวงการต่างประเทศด้วย

(ลงชื่อ) ไมตรี ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๓๖